

Ministeren

Udlændinge- og Integrationsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Hjemrejsestyrelsens redegørelse om praksis for politianmeldelse af mulige overtrædelser af kontrolforpligtelser over for udlændinge uden lovligt ophold

6. april 2022

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Tel. 6198 4000
Mail uim@uim.dk
Web www.uim.dk

CVR-nr. 36977191

Sags nr. 2022 - 1123
Akt-id 1949192

1. Jeg har tidligere orienteret Udlændinge- og Integrationsudvalget om Hjemrejsestyrelsens praksis for politianmeldelse af mulige overtrædelser af kontrolforpligtelser over for udlændinge uden lovligt ophold, jf. brev til udvalget af 10. februar 2022 (Alm. del – bilag 51).

Jeg orienterede i den forbindelse Udlændinge- og Integrationsudvalget om, at jeg havde bedt Hjemrejsestyrelsen om en samlet redegørelse for alle relevante forhold om styrelsens håndtering af anmeldelser for overtrædelse af kontrolforpligtelserne fra august 2020 og frem.

Jeg har nu modtaget Hjemrejsestyrelsens redegørelse om sagen, som hermed oversendes til Udlændinge- og Integrationsudvalget.

2. Der er bred enighed i Folketinget om, at der skal føres kontrol med, om udlændinge på tålt ophold, kriminelle udviste mv. og afviste asylansøgere, der ikke medvirker til udrejsen, overholder de pligter, de er pålagt, og straffes strengt for eventuelle overtrædelser. Straffen for overtrædelse af kontrolforpligtelserne er skærpet flere gange i de senere år, senest i juni 2021. Tilliden til vores retssystem hviler bl.a. på, at personer drages til ansvar, når de ikke overholder loven.

Det er afgørende, at Hjemrejsestyrelsen fører en effektiv kontrol med overholdelsen af pligterne, og at Hjemrejsestyrelsen som anmeldelsesmyndighed kontinuerligt og effektivt håndhæver den kontrol. Herefter har politiet og anklagemyndigheden mulighed for at vurdere, om der er grundlag for at rejse en straffesag mod den pågældende.

3. Det fremgår af Hjemrejsestyrelsens redegørelse bl.a., at årsagen til, at Hjemrejsestyrelsen alene har behandlet omkring 1/3 af de mulige overtrædelser af kontrolforpligtelserne på udrejsecentrene Kærshovedgård og Sjælsmark især beror på en detaljeret og tung sagsgang.

Det fremgår endvidere, at der er sket en sagsophobning, idet styrelsen indtil ultimo november 2021 har haft en sagsbehandlingspraksis, hvorefter kun eventuelle overtrædelser, som sagsbehandleren på det givne tidspunkt har gennemgået, er blevet anmeldt. Hjemrejsestyrelsen har derfor ikke forholdt sig til, om der har været grundlag for at anmelde personen for tidligere overtrædelser.

Det fremgår endvidere af redegørelsen, at Hjemrejsestyrelsen ikke har ført selvstændig kontrol med overholdelsen af meldepligten. Dette skyldes, at styrelsen har prioriteret at behandle potentielle overtrædelser af opholds- og underretningspligten, som styrelsen havde IT-understøttelse til. Hjemrejsestyrelsen blev imidlertid først ultimo november 2021 opmærksom på, at der ikke blev ført en selvstændig kontrol med overholdelsen af meldepligten.

Hjemrejsestyrelsen fik i januar 2021 etableret en såkaldt meldepligt-database, som kunne have understøttet sagsbehandlingen vedrørende potentielle overtrædelser af meldepligten. Hjemrejsestyrelsen prioriterede imidlertid først i sommeren 2021 at afsætte ressourcer til at gøre databasen klar til brug. Hjemrejsestyrelsen valgte i december 2021 derefter ikke at benytte databasen alligevel, men i stedet udvikle en såkaldt filtreringsløsning. Løsningen var færdigudviklet og klar til sagsbehandling i februar 2022. Hjemrejsestyrelsen har således ikke prioriteret at ibrugtage meldepligtsdatabasen i det år, den var til rådighed.

Det fremgår videre af redegørelsen, at konsekvensen af Hjemrejsestyrelsens hidtidige sagsbehandlingspraksis er, at der i perioden fra den 1. august 2020 til den 21. februar 2022 var 1.060 personer, hvor der udestod sagsbehandling af potentielle overtrædelser af kontrolforpligtelserne. Personerne var indkvarteret på Udrejsecenter Kærshovedgård og Udrejsecenter Sjælsmark. Opgørelsen omfatter således ikke alle personer med ubehandlede potentielle overtrædelser.

Hjemrejsestyrelsen oplyser, at styrelsen forventer at have behandlet alle "gamle" sager inden den 24. juni 2022 og samtidig løbende behandle alle nye sager. Såfremt der er grundlag for anmeldelse af overtrædelser, vil det ske til politiet.

Hjemrejsestyrelsen angiver i redegørelsen, at styrelsens efterslæb i sager om potentielle overtrædelser af kontrolforpligtelserne er meget beklageligt.

4. Samlet set finder jeg Hjemrejsestyrelsens samlede håndtering af sagsområdet stærkt utilfredsstillende.

Hjemrejsestyrelsens ledelsesmæssige fokus på opfølgningen af overholdelsen af kontrolforpligtelserne, herunder både tilrettelæggelsen af sagsbehandlingen og prioritering af ressourcer, generelt og i hele perioden siden styrelsens etablering i august 2020 har været meget utilstrækkelig.

Det står for mig som det væsentligste kritikpunkt i denne sag.

Det er stærkt utilfredsstillende, at Hjemrejsestyrelsen ikke har ført selvstændig kontrol med meldepligten, idet konsekvensen er, at der ikke er foretaget en effektiv

kontrol af, hvor de udlændinge, der ikke er pålagt at tage ophold på et udrejsecen-ter, men alene er pålagt meldepligt, har befundet sig.

Jeg finder det desuden stærkt utilfredsstillende, at Hjemrejsestyrelsen ikke langt tidligere har indset, at sagsbehandlingen ikke har været tilrettelagt således, at der kunne føres en effektiv kontrol, og at styrelsen ikke har indset de mulige konsekvenser af den manglende håndhævelse af kontrollen. Jeg finder det desuden stærkt utilfredsstillende, at styrelsen ikke tidligere har truffet de nødvendige foranstaltninger i den anledning. Styrelsen identificerede ifølge redegørelsen først ultimo 2021 sagsophobningen og den yderst uhensigtsmæssige sagsbehandlingspraksis.

Jeg finder det videre stærkt utilfredsstillende, at Hjemrejsestyrelsen ikke langt tidligere og på eget initiativ har gjort Udlændinge- og Integrationsministeriets departement opmærksomt på, at styrelsen som følge af en ressourcetung sagsbehandling prioriterede ikke at føre en selvstændig kontrol med overtrædelse af meldepligten. En nedprioritering af sager ud fra en betragtning om ressourcetung sagsbehandling er ikke sagligt begrundet og burde derfor ikke være foretaget.

Tilsvarende burde Hjemrejsestyrelsen langt tidligere og på eget initiativ have gjort Udlændinge- og Integrationsministeriets departement opmærksom på, at styrelsen alene nåede at behandle 1/3 af de potentielle overtrædelser af opholds- og underretningspligten. Desuden burde Hjemrejsestyrelsen i lyset heraf have undersøgt, om den pågældende udlænding bagud i tid havde overtrådt sine pligter.

Endelig burde Hjemrejsestyrelsen ikke have nedprioriteret at afsætte ressourcer til ibrugtagning af den database, som styrelsen fik etableret i januar 2021, men aldrig tog i brug.

Uanset at Hjemrejsestyrelsen oplyser, at styrelsen forventer at have behandlet alle "gamle" sager inden den 24. juni 2022, er konsekvensen af styrelsens mangelfulde tilrettelæggelse af anmeldelsesarbejdet fra august 2020 og frem, at der ikke har kunnet føres den effektive kontrol, som er forudsat af Folketinget. Dette navnlig henset til, at de udlændinge, der har overtrådt deres pligter ad flere gange, ikke løbende er blevet anmeldt og dømt herfor og dermed ikke vil kunne blive straffet for gentagelsestilfælde, som det er forudsat i de strafpositioner, der er forudsat i lovgivningen.

Derudover kan det ikke udelukkes, at nogen af overtrædelserne vil undergå strafretlig forældelse, hvis der forløber mere end to år fra den strafbare handling er ophørt, til politiet rejser sigtelse, idet sagerne som følge af Hjemrejsestyrelsens sagsbehandlingspraksis først meget sent og i meget stor volumen over kort tid oversendes til politiet. Endelig vil der kunne være udlændinge, som f.eks. er forsvundet i den mellemliggende periode, og som dermed vil undgå straf. Dette finder jeg meget utilfredsstillende.

Udlændinge- og Integrationsministeriets departement har på den baggrund orienteret Hjemrejsestyrelsens direktion om, at jeg forventer, at området fremover gives

de fornødne ressourcer og det fornødne ledelsesmæssige fokus, så det sikres, at der kan ske en løbende effektiv håndhævelse af kontrollen.

5. Det fremgår af redegørelsen, at Hjemrejsestyrelsen har iværksat en handlingsplan, som bl.a. indebærer tilførsel af ressourcer til området, og at styrelsen på den baggrund forventer at have behandlet alle "gamle" sager inden den 24. juni 2022 og samtidig behandle alle løbende indkomne nye sager. Herefter forventer Hjemrejsestyrelsen løbende at sagsbehandle alle potentielle overtrædelser i såkaldt 14-dages rul.

Hjemrejsestyrelsen har dog ikke fyldestgørende oplyst, hvordan styrelsens arbejde med sagsoprydningen tilrettelægges, herunder hvordan Hjemrejsestyrelsen prioriterer, i hvilken rækkefølge sager behandles for at sikre, at sagerne fremmes mest hensigtsmæssigt hos politi og anklagemyndighed. Jeg har derfor bedt Hjemrejsestyrelsen om at redegøre nærmere herfor.

Jeg har endvidere bedt Hjemrejsestyrelsen om at redegøre yderligere for, hvilke styringsmæssige tiltag styrelsen vil iværksætte med henblik på at sikre den fornødne prioritering af sagerne, herunder de fornødne ressourcer, fremadrettet.

6. Videre fremgår det af redegørelsen, at der for så vidt angår sager vedrørende udlændinge, der er indkvarteret på Center Avnstrup, ligeledes er sket en sagsophobning i perioden fra november 2020 til november 2021. Hjemrejsestyrelsen har endvidere ikke ført en selvstændig kontrol med overholdelsen af meldepligten for denne persongruppe.

Hjemrejsestyrelsen har ikke redegjort for baggrunden for sagsophobningen for så vidt angår sagerne vedrørende indkvarterede på Center Avnstrup.

Det er naturligvis meget utilfredsstillende, at heller ikke sagerne vedrørende udlændinge indkvarteret på Center Avnstrup løbende er behandlet. Dette navnlig henset til, at kontrollen med overholdelsen af kontrolforpligtelserne på Center Avnstrup på grund af centerets særlige forhold, herunder at der ikke er hegn rundt om centeret og adgangskontrol, alene er manuel. Sagsbehandlingen må derfor anses for at være mindre krævende, end tilfældet er for sager vedrørende udlændinge indkvarteret på Udrejsecentrene Sjælsmark og Kærshovedgård, ligesom sagerne ikke har været berørt af Rigsadvokatens beslutning om at berostille data fra AMS som bevis.

Jeg har på denne baggrund bedt Hjemrejsestyrelsen om at redegøre nærmere om baggrunden for sagsophobningen på Center Avnstrup.

7. Endelig fremgår det af redegørelsen, at det er Hjemrejsestyrelsens vurdering, at det højere tidsforbrug i sagerne særligt skyldes bl.a. et sagsefterslæb som følge af perioder med berostillelser i 2020 samt afklaring af spørgsmål fra politiet og anklagemyndigheden om forhold af betydning for anmeldelsen og spørgsmål fra forsvarerside.

Disse forhold er der efter min vurdering behov for en uddybende forklaring af, hvorfor jeg har ligeledes bedt Hjemrejsestyrelsen om at redegøre nærmere herfor.

8. Jeg har en klar forventning om, at Hjemrejsestyrelsens fremadrettet sikrer, at området har de fornødne ressourcer og ledelsesmæssige fokus, således at kontrollen håndhæves løbende og effektivt.

Jeg har derfor bedt Udlændinge- og Integrationsministeriets departement om at følge dette nøje, og således månedligt at følge op over for Hjemrejsestyrelsen på, hvorvidt målet for handlingsplanen bliver indfriet, og hvorvidt Hjemrejsestyrelsen herefter også løbende sagsbehandler alle potentielle overtrædelser.

Udlændinge- og Integrationsministeriets departement vil desuden fremadrettet have yderligere fokus på tilsyn med området.

Endelig vil Udlændinge- og Integrationsministeriets departement have yderligere fokus på at sikre, at der sker en opfølgning på den eksterne undersøgelse af AMS, som blev iværksat på baggrund af Rigsadvokatens beslutning om at berostille strafesager, hvori data fra AMS indgår som bevis.

Jeg vil orientere udvalget om de resterende udeståender, når oplysningerne herom foreligger fra styrelsen, samt når Hjemrejsestyrelsen har færdigbehandlet de såkaldte "gamle" sager.

Mattias Tesfaye

/

Louise Ersbøll Leimand